

Förstudie Mötesplats Besöksnäringen

Rapportförfattare: Andrea Hartmann Jovell, Eleni Cronström och Pia J Rajgård.

2024-01-31

Innehållsförteckning

Introduktion	s. 2
Bakgrund	s. 3
Utmaning och hypotes	s. 4
Varför en förstudie	s. 5
Referensgruppsmöte	s. 6
Resultat	s. 7
Inspel från näringsliv	s. 7
Inspel från forskare och näringsliv	s. 8
Slutsatser	s. 9
Nästa steg	s. 10
Bilaga 1	s. 11
Bilaga 2	s. 12

Kontaktuppgifter rapportförfattare

Andrea Hartman Jovell, andrea@vidunderlig.se, 070-397 00 63.

Eleni Cronström, eleni@cronstromco.se, 070-568 01 01.

Pia J Rajgård, piajonssonrajgard@gmail.com, 070-654 57 69.

Introduktion

Under senhösten och vintern 2022 samlades en gruppering av tre personer (Pia Jönsson Rajgård – Advice by Rajgård AB, Eleni Cronström – Cronström & CO och Andrea Jovell Hartmann – Vidunderlig AB) för att undersöka möjligheten att bidra till besöks- och evenemangsnärings utveckling.

Pia Jönsson Rajgård med lång erfarenhet från besöks- och evenemangsnäring samt turism- och reseindustrin både nationellt och internationellt. Eleni Cronström med lång erfarenhet av att skapa mötesplatser, evenemang och samverka mellan näringslivet och akademien, Andrea Jovell Hartman med lång erfarenhet från näringslivet och där specifikt besöksnäringen, kommunal förvaltning samt som erfaren projektledare och moderator.

Tillsammans definierade grupperingen utifrån mångåriga erfarenheter ett antal utmaningar inom svensk besöksnäring. Ett resonemang kring möjliga lösningar på dessa utmaningar fördes. Ett antal förslag på tänkbara åtgärder lyftes fram. Ur dessa möten och samtal formulerades en möjlig bild av att skapa en mötesplats som gavs namnet Mötesplats besöksnäringen. Detta initiativ fick under året finansiering och därmed utrymme och möjlighet att utvecklas i partnerskap. Förstudien som denna rapport behandlar redogör för årets arbete inklusive slutsatser och rekommendationer gällande Mötesplats besöksnäringen, dess etablering, möjliga samarbetspartners och ett fortsatt högt engagemang för frågan från arbetsgruppen.

Bakgrund

Under det senaste året och specifikt efter det politiska maktskiftet på nationell nivå har en rad beslut gjorts att en helt ny situation råder gällande främjandet av besöks- och evenemangsnärings- och turismen i landet.

Den nationella strategin som tagits fram av tidigare regering har lagts åt sidan, det turismpolitiska målet har avvecklats, Tillväxtverket har fått nytt uppdrag med minskade resurser till främjandet av besöks- och evenemangsnärings- och turismen. Besöks- och evenemangsnärings- och turismen har blivit en del av det övriga näringspolitiska arbetet. Tidigare främjarinsatser har i hög grad varit riktade mot små eller microföretag med få eller inga medarbetare och med begränsade resurser för arbete med innovations- och utvecklingsfrågor.

Mellanstora företag med 10–100 MSEK i omsättning har historiskt i hög grad stått vid sidan om de insatser som främjarorganisationerna initierat och finansierat, både nationellt, regionalt och lokalt.

Detta sammantaget har gett vissa utmaningar, men också öppnat för nya arbetssätt och möjligheter. Specifikt kring att bygga upp nya metoder för arbetet med att nyttja forskningen och de forskningsresultat som produceras kontinuerligt i det systematiska innovations- och utvecklingsarbetet i besöks- och evenemangsnärings- och turismen.

Under vintern 2022/2023 togs en rad kontakter med lärosäten runt om i landet och då specifikt med forskare inom turism- och besöksnäringens frågor. Alla dessa samtal pekade på att den utmaning och den hypotes (se nedan) som identifierats visade på att det fanns utrymme att påbörja ett arbete med att undersöka hur frågan skulle kunna sättas i rullning.

Arbetet med att ta fram finansiering för en förstudie påbörjades och resulterade i att flera organisationer visade intresse, varvid ett avtal tecknades med Göteborg & Co. Ett partnerskap för en förstudie inleddes i juni 2023 med målet att slutföra studien under hösten och avrapportera i januari 2024.

Utmaning

Som nämnts ovan är besöks- och evenemangsnäringen under stark omdaning och utsätts för radikala förändringar och utmaningar från omvärlden. Både ur ett generellt hållbarhetsperspektiv och med utgångspunkt i de globala trenderna runt urbanisering, digitalisering, globalisering men också geopolitiskt och säkerhetsmässigt.

Besöks- och evenemangsnäringen behöver finna nya vägar i sitt innovationsarbete för att möta framtida trender, utmaningar och möjligheter.

Sällan når akademins kunskaper, forskning och "findings" fram till praktiserande aktörer inom besöks- och evenemangsnäringen. Och alltför sällan får näringslivet akademins öra.

Innovationstakten måste öka för att besöks- och evenemangsnäringen på allvar ska kunna bidra till lösningar av samhällets utmaningar.

Hypotes

Med tillgång till ökad, och forskningsbaserad, kunskap kan besöks- och evenemangsnäringen i högre grad bidra till att utveckla attraktiva platser och ett hållbart näringsliv och därmed bidra till lösningar på många samhällsutmaningar.

För att öka nyttjandet av kunskapsbaserad utveckling där forskning ligger till grund för innovation avser vi att tillsammans med partners utveckla och etablera en mötesplats för besöks- och evenemangsnäringen, där samtal och diskussioner kan föras mellan näringsliv och akademi.

Varför en förstudie?

Syfte och mål

Syftet med förstudien är att genom samtal, workshops och möten mellan utvalda representanter från näringsliv och akademi testa utmaningen, hypotesen och en potentiell metod.

Fokus har varit på företag med omsättning på 10–100 MSEK eller större, och på de lärosäten i landet som bedriver forskning som är relevant för Besöks- och evenemangsnäringsen.

Målet var att bjuda in akademiker från olika lärosäten samt praktiker från hela Sverige till att bidra till förstudiens resultat.

Genomförande

En sonderingsperiod genomfördes under våren 2023, då projektgruppen kontaktade aktörer inom akademien (eTour vid Mittuniversitetet, Campus Helsingborg/Service Management vid Lunds universitet samt Centrum för Turism vid Göteborgs Universitet för att undersöka utmaningens och hypotesens bärkraftighet.

Samtal fördes också med Bfuf (Visita och HRF), Göteborg & Co och Turistrådet Västsverige liksom med några utvalda företagare inom besöks- och evenemangsnäringsen.

Alla dessa samtal gav mycket positiv respons och arbetet med att skapa en förstudie inleddes.

Göteborg & Co valde att ställa sig bakom en finansiering av förstudien med 250 000 kr som skulle genomföras under perioden juni till december 2023.

Projektet och förstudien är organiserat utifrån:

- Styrgrupp (projektgruppen och ledande representant från Göteborg & Co)
- Projektgrupp (Pia Jönsson Rajgård, Eleni Cronström, Andrea Jovell Hartmann)
- Två referensgrupper (en med representant från besöksnäringsen och en med representant från akademien).

Genomförandet har skett digitalt. Löpande möten i projektgruppen och styrgruppsmöten har genomförts.

Referensgruppsmöte med akademien

Det första mötet bjöd in akademien som fick möjlighet att föra dialog kring värdet av en mötesplats med näringslivet som skulle kunna diskutera och arbeta med resultat från forskningsresultat. Här medverkade sex personer, inklusive projektgruppen. Av tre tillfrågade och inbjudna lärosäten deltog samtliga.

För inbjudna till att delta i referensgruppen för akademien: se bilaga 1.

Referensgruppsmöte besöks- och evenemangs näringen

Vid det andra mötet bjöds näringslivet in i form av företag och verksamheter från besöks- och evenemangsnäringen, som fick möjlighet att dela erfarenheter av att samarbeta med akademien och lärdomar och önskemål kring detta. Här valdes deltagare ut efter ett första förberedande möte med såväl akademi som näringsliv som genomförts i orienterande syfte. I detta möte medverkade totalt sex personer, inklusive projektgruppen.

För inbjudna att delta i referensgruppen för besöks- och evenemangsnäringen: se bilaga 1.

Pilotmöte akademien och besöks- och evenemangsnäringen

Detta möte bestod av såväl akademi som näringsliv från besöks- och evenemangsnäringen. Här valde vi att initialt dela in gruppen i tre olika mindre grupper och utsåg näringslivet/besöks- och evenemangsnäringen till talespersoner och akademi till lyssnande och iakttagande roller. Detta möte avslutades med en gemensam dialog kring akademins iakttagelser i plenum. Av fem tillfrågade lärosäten medverkade tre, efter att övriga meddelat sitt vidare intresse, men att just detta möte hade allt för kort framförhållning. Totalt sett medverkade 12 personer, inklusive projektgruppen och styrgruppen, i mötet. För inbjudna att delta i referensgruppen för besöks- och evenemangsnäringen: se bilaga 1.

Vilket resultat kan vi presentera?

Projektgruppen har identifierat behov av att öka innovationstakten inom besöks- och evenemangsnäringsn.

Förstudien ska resultera i rekommendationer för ett format där forskning och näringsliv möts i dialog till konkret nytta för båda parter.

Inspel från näringslivet

- Känner igen mig i frågeställningarna.
- Vi läser inte telefonkataloger. Vi agerar på inspel.
- Besöksnäringsn är en omogen bransch – man ber inte om hjälp.
- En rätt ny "forskarbransch". Ska man få många att ta del av forskningen måste man först förstå att den finns och sen att den kan bli en del i egen utveckling.
- Kan resultaten förmedlas på ett mer populistiskt sätt? Det är en nivå av kunskap som måste bli mer populistisk. Forskningen måste förenklas i sitt språk och spridas.
- Finns inga naturliga ingångar till akademien. Ingångar är i så fall personliga kontakter.
- Företagen och forskningen måste ha respekt för varandras horisonter.

Om ämnen och format

- Det kan handla om konsumentbeteende, samhällsutveckling, digitalisering, AI etcetera.
- Fråga Lund – olika forskare.
- Exempel vd-nätverk. Man får lyssna på något inspirerande, sen får man skriva ner sina behov och diskutera utmaningar. Det ger mig någonting, därför lägger jag en heldag, man måste få tillbaka någonting. Det hade inte varit intressant att bara lyssna till en forskare, från min horisont vill jag ha ett dynamiskt samtal, utbyte i dialogen, en viktig byggsten.
- Dialogformat är bra. Viktigt att få medverka i dialogen.

Inspel från forskarna

- Målgruppen är intressant. De stora drakarna har egna FOU avdelningar.
- En aktör att prata med kan även vara destinationsbolag. Ett sätt att nå väldigt brett och djupt och nå fler företag.
- Agera som brobyggare/översättare mellan de båda världarna.
- Jobba med mötesplatsen – neutral arena.
- Person framför organisation.
- Formatet för hur man möts och diskuterar är avgörande.
- Forskare behöver samverka. Här får du ett nätverk som kan ge dig...
- Besöksnäringens aktörer har en horisont som är väldigt här och nu medan forskarna är fostrade i de mer övergripande frågeställningarna. Hur kan vi få det konkreta och det generella att mötas?
- Man kanske har felaktiga förväntningar på varandra. Där är er roll vital. Förklara rollerna och hur man kan ha nytta av varandra.

Forskningscase eller områden det forskas på nu. Vad är hett?

Titta på alla abstracts från Östersund. Forskningsprocessen är långsam. AI, grön omställning, digitalisering, mobilitet, upplevelser, platsutveckling. Gränser mellan besöksnäringen och andra branscher raseras. Till exempel investeringar i vandring är också investeringar i folkhälsa. Vi kan prata om platsens utveckling eller samhällets utveckling istället för besöksnäringens utveckling. Besöksnäringen bör vara en del av samhällsutvecklingen.

Inspel från forskare och näringsliv i dialog

- All tid som forskarna har ska i princip användas till undervisning och forskning och det tredje uppdraget måste/bör vara ett projekt eller i alla fall på något sätt finansierat av tredje part.
- Vill ha lösningar på att få ut kunskap från akademien till besöksnäringen och nyttiggöra resultat som skapas av forskarna.
- Besöksnäringen förstår inte alltid eller sällan den akademiska strukturen.
- Forskningen kommer inte ut till besöksnäringen, det saknas "transformers" som kan översätta resultat och förmedla dessa till besöksnäringen.
- Allmän rädsla för forskning.
- Tiden kan vara ett hinder ibland, "normal forskning" tar cirka 1–4 år.
- Nyttig forskning = nytta för näringslivet!
- Resultat måste kunna leda till utveckling på något sätt.
- Grundforskning ställt mot annan forskning.
- De akademiska karriärvägarna hindrar ofta forskare (vad är meriterande och vad är inte meriterande).
- Resultat från forskningen passar inte alltid näringslivet – blir en besvikelse!
- Finansiering för exempelvis uppdragsforskning eller motsvarande saknas ofta nationellt men det finns mycket att tillgå inom EU.
- Akademien behöver kommunicera bättre (eller kanske kommunicera!) utanför forskarvärlden.

Vad tar vi med oss, slutsatser?

Förstudien har kommit fram till följande slutsatser.

Finns det verkligen ett intresse för att utveckla mötesplatser av det här slaget?

Ja, det finns både intresse och engagemang från såväl besöks- och evenemangsnäringsnaden som akademien. Båda visar intresse att engagera sig i en/flera trygg/a mötesplats/er där besöks- och evenemangsnäringsnaden och akademien kan mötas.

I den del av besöksnäringsnaden som förstudien fokuserat på (mellanstora företag) liksom i den del av akademien som medverkat (turism- och besöksnäringsforskning) finns idag en mognad och en nyfikenhet och resurser att avsätta till utveckling och innovation. Båda målgrupperna stöttar förstudiens hypotes.

Varför är detta inte redan gjort?

Flera mindre mötesplatser finns redan, dock ingen känd och etablerad mötesplats med de syften förstudien formulerat. Och med ett tydligt fokus på att sprida forskningsresultat och att låta besöks- och evenemangsnäringsnaden diskutera direkt med forskare. Vid de tillfällen som akademien deltar i mötet med besöks- och evenemangsnäringsnaden så sker det ofta i form av föreläsningar och seminarier.

BFUF (besöksnäringsnaden forsknings- och utvecklingsfond) genomför årligen en rad insatser för att initiera och stötta forskningsinsatser och dessa sprids sedan oftast digitalt i form av rapporter eller motsvarande.

Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism, mest känd för att årligen dela ut Stora Turismpriset och Årets Ciceron, har i nuläget ingen del av verksamheten som är inriktad på förstudiens definierade utmaning.

Att få olika grupper att mötas är inte helt enkelt. Inom akademien finns det så kallade tredje uppdraget men det nyttjas sällan och kräver ofta att någon form av finansiering av forskarens tid erbjuds. Akademien meriteras inte genom möten med näringslivet utan snarare av att publicera sitt arbete i vetenskapliga rapporter.

Besöksnäringsnaden högsta önskan är inte att försöka förstå logik och arbetssätt i akademien utan snarare att utveckla lönsamma och framgångsrika verksamheter. Och med forskningen som underlag eller utgångspunkt skapa innovationer för sina företag.

Vår rekommendation utifrån förstudiens resultat

- Etablera "Mötesplats Besöksnäringen" och genomför en pilotsatsning under tre år med löpande utvärderingar och justeringar.
- Tänkbara intressenter/samarbetspartners/finansiärer kan vara ett projektkonsortium byggt kring Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism tillsammans med BFUF (Visita och HRF) och med stöd av Svensk Turism, Regionala nätverket för besöksnäring och turism (och mer specifikt några av de större regionala DMO's i landet exempelvis Visit Skåne AB, Turistrådet i Västsverige AB med flera) samt SNDMO (och där mer specifikt av exempelvis Göteborg & Co och Visit Stockholm/Stockholm Business Region).

Nästa steg

- Sprida resultatet av förstudien och dess slutsatser och rekommendationer till relevanta aktörer. Se bilaga 2.
- Sprida resultatet av förstudien och dess slutsatser i sociala medier.
- Initiera samtal kring ett tänkt projektkonsortium med aktörer enligt rekommendationerna och med Göteborg & Co som värd, och med aktuell och tung forskare som en deltagare i samtalet.
- Inleda ett fördjupat samtal med utvalda lärosäten som kan vara tänkta framtida samverkansaktörer.

Bilaga 1

Referensgrupp akademi

- Robert Pettersson, ETOUR Research Center Mittuniversitetet
- Malin Zillinger, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Erik Lundberg, Handelshögskolan Göteborg
- Jörgen Eksell, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Maria Månsson, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Dieter Müller, Umeå universitet
- Tobias Heldt, Högskolan Dalarna

Referensgrupp besöks- och evenemangsnäringen

- Helene Lloyd, Funnys Äventyr
- Fredrik Duveskog, Strömma
- Robert Gustafsson, Hotell Kebne och Kiruna Lappland
- Teres Gärdin, Jämtland Härjedalen Turism
- Annika Birkfeldt, Elite Hotels

Pilotmöte akademi och besöks- och evenemangsnäringen

- Helena Lindqvist, Göteborg & Co
- Malin Zillinger, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Jörgen Eksell, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Maria Månsson, Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Helene Lloyd, Funnys Äventyr
- Annika Birkfeldt, Elite Hotels
- Ulf Staaf, Stena Line
- Ida-Maria Rigoll, Eriksberg
- Teres Gärdin, Jämtland Härjedalen Turism

Bilaga 2

Relevanta aktörer

Universitet och högskolor

- ETOUR Research Center Mittuniversitetet
- Centrum för turism
- Campus Helsingborg vid Lunds universitet
- Högskolan Dalarna
- Umeå Universitet
- Södertörns högskola
- Linnéuniversitetet
- Grythyttan, Örebro
- Uppsala Universitet
- Campus Gotland
- Malmö Universitet
- Luleå Tekniska Högskola

Branschorganisationer

- Visita
- Naturturismföretagen
- Svensk Handel
- Transportföretagen

Övriga intressenter

- SKR
- RNB&T
- SNDMO
- SNCVB
- HRF
- BFUF
- Tillväxtverket
- Utvalda forsknings- och innovationsfinansiärer